

TILSYN I BØRN OG UNGE

Ifølge lovgivningen har Byrådet ansvaret for- og forpligtigelsen til at føre tilsyn med skoler dag- og fritidstilbud med hensyn til kvaliteten og den måde, hvorpå opgaverne udføres. *Tilsynsopgaven* er delegeret til Magistratsafdelingen for Børn og Unge og varetages inden for rammen af national lovgivning, Byrådets beslutninger og politikker.

3. januar 2017
Side 1 af 18

Med Byrådets vedtagelse af børne- og ungepolitikken i 2015 fik Aarhus Kommune en ny og ambitiøs vision for børnene og de unge. Denne vision er afsæt for det daglige arbejde og samarbejde i hele Børn og Unge.

Børn og Unges fælles platform for organisationens arbejde med at nå målene i børne- og ungepolitikken er 'Stærkere fællesskaber'. Ambitionen med at bygge 'Stærkere fællesskaber' er ønsket om progression for børn og unge, men også for alle ansatte og organisationen som helhed. Gennem 'Stærkere fællesskaber' skal ledelse og medarbejdere - i samspil med forældrene, børnene og de unge - stræbe efter det excellente.

'Stærkere fællesskaber' skal afspejle sig i det daglige arbejde med børnene og de unge, men også i strukturer, organisering og samarbejdsrelationer på tværs af hele 0-18 års området. 'Stærkere læringsfællesskaber 0-18 år' er en del af implementeringen af arbejdet med 'Stærkere fællesskaber'.

At skabe progression for alle børn og unge kræver, at Børn og Unge som organisation har fokus på egen progression og kontinuerligt arbejder med at udvikle kvaliteten og sit fulde potentiale i stræben efter at give alle børn og unge det bedste afsæt for tilværelsen. Børn og Unges ledetråde for kvalitetsudviklingen er de faglige strategier; Tidlig, rettidig indsats, Helhedssyn, Vidensbaseret og Samskabelse.

At sikre den fortsatte udvikling af kvaliteten og kontrol med, at gældende rammer og retning følges, som er kernen i tilsynsopgaven, er en integreret del af den løbende daglige ledelse af skoler, dagtilbud og FU.

Til at understøtte et systematisk fokus på og udvikling af kvaliteten samt sikre afrapportering til Byrådet og Undervisningsministeriet er der udarbejdet et toårigt kvalitetsårshjul (jf. del 1, afsnit 2.3).

I det følgende beskrives, hvordan tilsynet føres i Børn og Unge.

DEL 1: TILSYNET I BØRN OG UNGE

Her beskrives, hvordan tilsynet i Børn og Unge føres. Indledningsvis skitseres lovgrundlaget for tilsynet. Herefter beskrives det løbende ledelsesmæssige tilsyn, herunder ledelseslinjen i Børn og Unge samt kvalitetsårshjulets understøttelse af tilsynet.

BØRN OG UNGE

Pædagogisk afdeling
Aarhus Kommune

Læring og Udvikling

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte e-mail:
hskr@aarhus.dk
stije@aarhus.dk

Sagsbehandlere:
Hans Sloth Kristoffersen
Stine Jepsen

- DEL 2: RETSGRUNDLAGET FOR TILSYNET
I denne del gennemgås retsgrundlaget for tilsynet med Børn og Unge tilbud, herunder hvad der gælder særligt for de respektive tilbud.
- BILAG 1: En skematisk oversigt over tilsynsforpligtelsen for de enkelte tilbud i Børn og Unge.

3. januar 2017
Side 2 af 18

DEL 1 TILSYNET I BØRN OG UNGE

1. Lovgrundlaget for tilsynet

Tilsynet i Børn og Unge føres på baggrund af det samlede nationale lovkompleks (fx dagtilbudsloven, folkeskoleloven, ungdomsskoleloven, retssikkerhedsloven og serviceloven) for arbejdet med børn og unge i et 0-18 års perspektiv.

Af den nationale lovgivning fremgår det, at kommunen har ansvaret for skoler, dagtilbud, fritids- og klubtilbud mv. Det følger heraf, at kommunalbestyrelsen har en tilsynsforpligtigelse i forhold til kvaliteten og indholdet af tilbudene og den måde, hvorpå opgaverne udføres.

Derudover er kommunalbestyrelsen også forpligtet til at føre tilsyn med efterlevelse og udmøntning af de politiske mål, rammer og kvalitetsstandarder, som Folketinget og Byrådet beslutter. Det gælder fx børne- og ungepolitikken, kvalitetsmål samt diverse lovgivninger på området.

Børn og Unge samlede virksomhed er dermed omfattet af en lovpligtig tilsynsforpligtigelse. Tilsynsopgaven er delegeret fra byrådet til Magistratsafdelingen for Børn og Unge. Tilsynet føres løbende og i ledelseslinjen (jf. afsnit 2).

Tilsynet skal understøtte kvalitetsudviklingen af kommunens tilbud samt undersøge og vurdere, om tilbuddet bliver ført på en faglig, økonomisk og sikkerhedsmæssigt forsvarlig måde. Desuden skal tilsynet undersøge og vurdere, om det daglige pædagogiske arbejde lever op til de lovgivningsmæssige krav, til tilbuddets egne mål og rammer samt til Byrådets beslutninger, herunder ikke mindst børne- og ungepolitikken samt Børn og Unge strategier.

Aarhus Kommunes værdier – troværdighed, respekt og engagement – er sammen med Børn og Unge organisering udgangspunkt for strukturen i Børn og Unge tilsyn. Tilsynet er tilrettelagt med tillid til, at den enkelte leder og medarbejder tager ansvar for, at opgaverne løses i en stræben efter størst mulig kvalitet og i overensstemmelse med national lovgivning og kommunale politikker og beslutninger.

Ud over den generelle tilsynsforpligtelse er personer, der arbejder med børn og unge, underlagt en almindelig samt en udvidet underretningspligt (jf. del 2, afsnit 1).

1.1. Principper for udførelse af tilsynet

Tilsynet i Børn og Unge tager udgangspunkt i tre overordnede principper om henholdsvis kvalitetsudvikling, kvalitetssikring og kontrol.

Kvalitetsudvikling

Tilsynet skal bidrage til, at der i dialog med tilbuddet drøftes udvikling og inspireres til løbende forbedringer af tilbuddets ydelser i overensstemmelse med Stærkere Fællesskaber.

Kvalitetssikring

Tilsynet skal sikre gode standarder i tilbuddets ydelser og opgaveløsning og sikre fastholdelse af god basiskvalitet. Tilsynet kan bidrage til, at Børn og Unge kan være på forkant med udviklingen og handle proaktivt.

Kontrol

Tilsynet skal sikre, at tilbuddet med hensyn til målgruppe, indsats, ledelse og økonomi er i overensstemmelse med det grundlag, Byrådet har vedtaget, og at tilbuddet lever op til gældende lovgivning og fastsatte standarder.

Et solidt tilsyn medvirker til at sikre de bedste rammer for, at tilbuddene i Børn og Unge føres på forsvarlig vis, hvad angår det økonomiske og administrative, det pædagogisk faglige samt det sikkerhedsmæssigt forsvarlige. Men i en stor og decentral organisation med over 10.000 medarbejdere vil der ind i mellem opstå hændelser og blive begået fejl. Selv det bedste tilsyn kan ikke forhindre dette, men sikre at der bliver samlet op, afhjulpet og draget læring med henblik på at forebygge gentagelser eller lignende situationer. En høj social og professionel kapital bidrager hertil.

Troværdighed, Respekt og Engagement indebærer at man som ansat i Børn og Unge skal gøre sig umage med løbende at udvikle og forbedre ydelserne til børnene og de unge samtidig med at man overholder gældende rammer og retning. Med det udgangspunkt er det ikke en skam at begå fejl, men det er en skam ikke at vedgå og lære af sine fejl.

At stræbe efter det excellente er en del af Børn og Unges mentale model, og det er derfor en ledelsesmæssig forventning, at vi løbende reflekterer over egen praksis med det formål at blive dygtigere sammen med fokus på progressionen i effekterne for børnene og de unge.

Tilsynet er datainformeret og vidensbaseret med fokus på rettidig indsats og samskabelse med forældrene.

1.2 Det særlige nationale kvalitetstilsyn med folkeskoler

Ud over det ovenfor nævnte lovgrundlag for det lovpligtige tilsyn skal undervisningsministeren (jf. folkeskoleloven) løbende følge og vurdere udviklingen af kvaliteten i folkeskolen. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet bistår ministeren med varetagelsen af denne opgave ved at gennemføre det såkaldte kvalitetstilsyn. Hvert år foretager styrelsen en screening af skolernes resulta-

ter på en række indikatorer og laver en nærmere analyse af skolernes forhold. På den baggrund udtager styrelsen et antal skoler til tilsyn og dermed videre dialog med styrelsen.

Tilsynet tilrettelægges med udgangspunkt i det kommunale ansvar for folkeskolens kvalitet. Tilsynet er en proces, der skal understøtte mål og retning for den lokale kvalitetsudvikling. Kommunens og skolernes vurdering af situationen og refleksioner over opnåede resultater vil således være en væsentlig del af tilsynet

3. januar 2017
Side 4 af 18

Styrelsen fører derudover også løbende tilsyn med, at minimumstimetallene i folkeskolen overholdes, og at kommuner og skoler overholder mindstekravene til undervisningstidens samlede varighed set over et skoleår.

Der findes ikke lignende bestemmelser vedrørende dagtilbud og FU.

2. Det løbende ledelsesmæssige tilsyn i Børn og Unge

I det følgende beskrives det løbende ledelsesmæssige tilsyn i Børn og Unge. Indledningsvis beskrives ledelseslinjen i Børn og Unge, hvori tilsynet føres. Herefter beskrives systematiseringen af det løbende tilsyn, efterfulgt af et afsnit om, hvordan det løbende tilsyn understøttes af kvalitetsårshjulet.

2.1 Ledelseslinjen i Børn og Unge

Som beskrevet ovenfor er kvalitetsudvikling, kvalitetssikring og kontrol kernen i tilsynsopgaven.

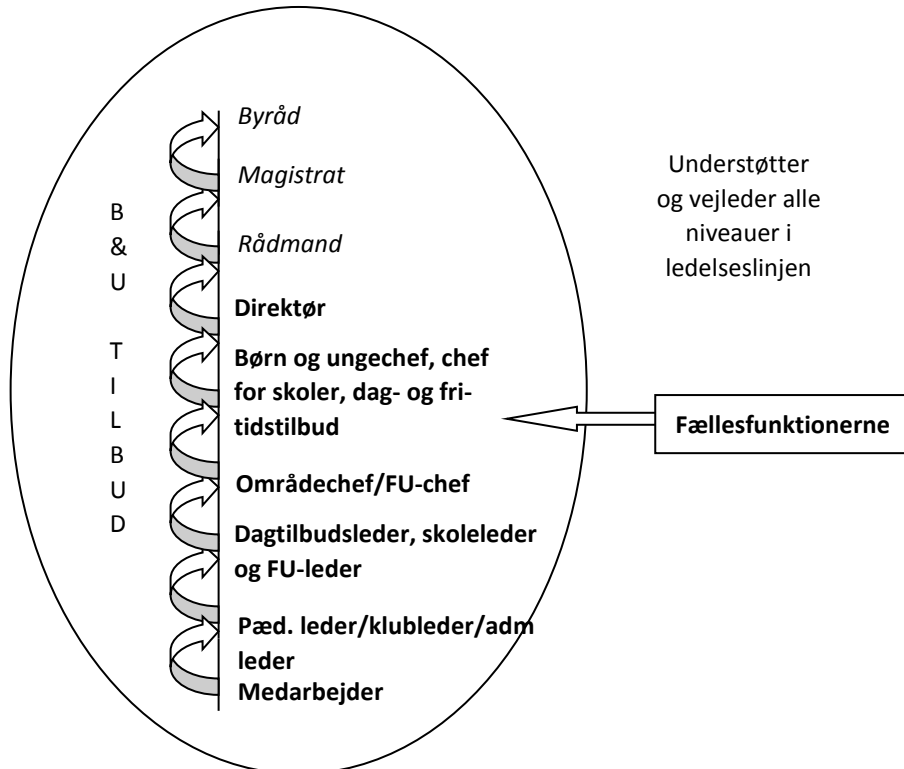
Sikring og udvikling af kvaliteten af det pædagogiske arbejde og kontrollen med, at gældende rammer og retning følges og overholdes, og dermed tilsynet, er en integreret del af den løbende daglige ledelse.

Tilsynet i Børn og Unge føres således i og er struktureret på baggrund af ledelseslinjen, som ansvars og kompetencemæssigt er beskrevet i Børn og Unges leadership pipeline.

Nedenstående figur illustrerer det ledelsesmæssige tilsyn i Børn og Unge.

Figur 1: Tilsynet er struktureret ud fra ledelseslinjen i Børn og Unge

3. januar 2017
Side 5 af 18

I Børn og Unge er ansvaret for tilbuddenes ledelse og løbende udvikling inden for de givne rammer delegeret til de lokale ledere med reference til områdechef eller FU-chef. De lokale ledere er derfor som en del af deres ledelsesopgave forpligtet til at sikre, at kvaliteten af det pædagogiske arbejde løbende udvikles i overensstemmelse med Stærkere fællesskaber og børne- og ungepolitikken, at mål og rammer efterleves i det daglige arbejde, og at udfordringer imødegås på et så lokalt niveau som muligt.

Dette sker bl.a. via ledelsessparring, ved diverse opfølgninger og ved generelt at handle, når man får kendskab til forhold, som ikke fremstår i overensstemmelse med de gældende krav. Derudover for eksempel ved behandling af henvendelser og klager samt systematisk tildeling og håndtering af tilsynspunkter (jf. afsnit 2.2).

Det er ligeledes en ledelsesmæssig opgave at sikre, at alle medarbejdere i nødvendigt omfang er instrueret om gældende lovgivning og byrådsbeslutninger.

Ledelsen af Børn og Unge bygger på en grundlæggende tillid til, at hver enkelt leder og medarbejder tilstræber en praksis, som dels lever op til mål og rammer udstukket af Folketinget, Byrådet og Rådmanden, og dels har fokus på egen og fællesskabets progression. Det vil sige, at vi skal blive

dygtigere sammen gennem professionel nysgerrighed, videndeling, refleksion og samarbejde i stærkere læringsfællesskaber.

Det indebærer en forventning om, at der i det enkelte tilbud foretages løbende vidensbaseret og datainformeret opfølgning på egen opgaveløsning med fokus på effekten og progressionen hos de enkelte børn og unge.

3. januar 2017
Side 6 af 18

Hvis der er forhold, som ikke er i orden, og en medarbejder ikke har mulighed for at imødegå dette, er medarbejderen forpligtet til at informere sin nærmeste leder. Tilsvarende er lederen forpligtet til at informere sin nærmeste leder, hvis pågældende leder ikke selv har mulighed for at rette op på forholdene. Hvis man vurderer, at ens nærmeste leder i praksis er en hindring for, at et forhold kan bringes i orden, informeres næste nærmeste leder i ledelseslinjen.

Formidlingen til nærmeste leder i ledelseslinjen er meget vigtig, da det typisk er i denne proces, at en leder kan få kendskab til udfordringer, som vedkommende bør reagere på. Der er således en forventning om, at ledere løbende orienteres om problemstillinger, som ikke kan løses af pågældende ledes medarbejdere, ligesom det er en forventning, at ledere af ledere løbende er opsøgende på perspektiverne hos deres medarbejders medarbejdere.

Tilsvarende er Fælles Funktionerne forpligtet til at informere ledelseslinjen, på relevant niveau når der observeres forhold, der ikke lever op til gældende rammer og retning.

2.2 Det løbende tilsyn

Det løbende, daglige ledelsesmæssige tilsyn i ledelseslinjen skal som nævnt sikre fokus på den kontinuerlige progression i kvaliteten i Børn og Unge samt overholdelse af rammer og retning. Det er områdecheferne og FU chefen der har ansvaret for at føre tilsynet med de lokale skoler, dag- og fritidstilbud.

Områdecheferne og FU-chefen understøttes af Fællesfunktionerne dels via et løbende dataoverblik og oplysningerne i LIS og dels via løbende rådgivning og sparring. Bliver Fællesfunktionerne i det løbende samarbejde med de lokale tilbud opmærksomme på forhold, som ikke lever op til gældende rammer og retning, er man forpligtet til at oplyse områdechefen/FU-chefen herom.

Områdechefernes/FU-chefens løbende, daglige tilsyn med lokale skoler, dag- og fritidstilbud føres bl.a. via ledelsessparring, møder, besøg og behandling af klager.

Systematiseringen af det løbende tilsyn sker via løbende tildeling og håndtering af tilsynspunkter. Det løbende tilsyn afrapporteres som et element i kvalitetsrapporteringen til byrådet hvert andet år (jf. afsnit 2.3).

Tilsynspunkter gives som udgangspunkt, hvis der har været tale om en særligt bekymrende udvikling eller mangel på udvikling i tilbuddets kvalitet.

Tildelingen af tilsynspunkter sker bl.a. på baggrund af observationer, vurdering af data og den løbende ledelsesmæssige dialog. Fællesfunktionerne bistår områdechefen/FU-chefen i den faglige vurdering af kvaliteten.

3. januar 2017
Side 7 af 18

Tilsynspunkter gives også, hvis et eller flere af følgende forhold er til stede:

- At tilbuddet ikke overholder lovgivningen
- At tilbuddet ikke overholder byrådsbeslutninger
- At tilbuddet ikke overholder de generelle rammer og retningslinjer for Børn og Unge
- At tilbuddet ikke har fulgt op på et tidligere års udviklingspunkt

Tilsynspunkter tildeles løbende af områdechefen/FU-chefen og skal håndteres umiddelbart. De bringes i orden inden for en afgrænset og nærmere defineret tidsramme. Områdechefen/FU-chefen skal godkende, at forholdene er bragt i orden. I kvalitetsrapporteringen til Byrådet afrapporteres, hvilke tilsynspunkter der er givet (tilbud og begrundelse), hvornår tilsynspunktet er givet, og hvornår forholdene er bragt i orden.

Hvorvidt der gives et tilsynspunkt, beror på en konkret ledelsesmæssig vurdering af områdechefen/FU-chefen af opmærksomhedspunktets omfang og karakter, samt af hvordan der hidtil er fulgt op.

Områdechefer og FU-chef er i fællesskab forpligtet til at sikre en fælles forståelse af grundlaget for tildeling af tilsynspunkter med bistand fra Fællesfunktionerne.

De konkrete rammer for opfølgning på et tilsynspunkt aftales lokalt og i dialog med dagtilbuddets/skolens/FU-områdets områdechef eller FU-chef.

Pædagogisk Afdeling i Fællesfunktionerne har ansvaret for tilrettelæggelsen af aktiviteterne i Kvalitetsårshjulet, og har derfor ansvaret for opsamling af status på tilsynspunkter og afrapporteringen i den samlede kvalitetsrapport for Børn og Unge til Byrådet.

2.3 Kvalitetsårshjulet

Byrådet har tilsynsforpligtigelsen med Børn og Unges samlede virksomhed (jf. afsnit 1). Som nævnt er tilsynsopgaven delegeret fra byrådet til Magistratsafdelingen for Børn og Unge. Sikringen af udviklingen af kvaliteten, herunder tilsynsforpligtigelsen, er en integreret del af den daglige ledelse (jf. afsnit 2).

Til at understøtte og systematisere udvikling af kvaliteten, herunder tilsynsforpligtigelsen, har Børn og Unge udarbejdet et toårigt kvalitetsårshjul, der beskriver de enkelte elementer og sammenhængen i kvalitetskredsløbet. Se hele kvalitetsårshjulet [her](#). Som led i kvalitetsårshjulet samles der op og

rapporteres på kvaliteten, herunder det løbende tilsyn (jf. afsnit 2.2) til byrådet hvert andet år i en samlet kvalitetsrapport for hele Børn og Unge. Der afrapporteres på alle de kommunale tilbud under Magistratsafdelingen for Børn og Unge samt de ikke-kommunale tilbud, hvor Byrådet i medfør af lovgivningen har tilsynsforpligtigelsen.

3. januar 2017
Side 8 af 18

Rapporteringen til byrådet sker på baggrund af de lokale kvalitetsrapporter for alle skoler, dagtilbud og FU-tilbud i Børn og Unge. De seneste kvalitetsrapporter kan ses [her](#). De lokale kvalitetsrapporter tilstræber at give et sammenhængende datainformeret billede af kvaliteten i det/den enkelte skole, dag- og fritidstilbud som grundlag for den lokale refleksion og dialog om progressionen i tilbuddets kvalitetsudvikling.

De lokale kvalitetsrapporter danner grundlaget for den lokale kvalitetssamtale¹, og dermed for den vigtige lokale dialog mellem distriktets ledelse², tilbuddets bestyrelse og medarbejdere om, hvordan kvaliteten for børnene og de unge har udviklet sig, og hvor der er behov for skærpet opmærksomhed. Kvalitetssamtalerne har således både et fremadskuende udviklingsfokus, og fungerer samtidig som en statussamtale på det løbende tilsyn.

Opfølgningen på de lokale kvalitetsrapporter og kvalitetssamtaler sker i form af udviklingspunkter³, og evt. tilsynspunkter (jf. afsnit 2.2) samt udarbejdelse af lokale udviklingsplaner.

I kvalitetsrapporteringen til byrådet hvert andet år samles der op på og gives en status på udviklingspunkter samt tildeling og håndtering af tilsynspunkter.

Fællesfunktionerne er forpligtet til at understøtte både områdernes udvikling og tilsynet samt at skabe forudsætninger for, at tilsynet kan udføres på en hensigtsmæssig måde.

Ansvar for den overordnede og tværgående tilrettelæggelse af aktiviteterne i kvalitetsårshjulet er placeret i Pædagogisk afdeling i Fællesfunktionerne. Pædagogisk Afdeling fører endvidere tilsynet med en række ikke-kommunale tilbud på under dagtilbudsloven.

¹ Der gennemføres også kvalitetssamtaler i private dagtilbud

² I kvalitetssamtalerne deltager områdechef/FU-chef, enhedens ledelse, lokaldistriktets dagtilbudsleder samt repræsentation fra FU, bestyrelsen, medarbejdere og eventuelt elevrådet.

³ Udviklingspunkter er betegnelsen for de opfølgende udviklingstiltag, som aftales i forbindelse med den lokale kvalitetssamtale og hvor enheden i de følgende år iværksætter en ekstra indsats for at løfte kvaliteten.

DEL 2 RETSGRUNDLAGET FOR TILSYNET

I det følgende gennemgås retsgrundlaget for tilsynet med Børn og Unges tilbud, herunder hvad der gælder særligt for de respektive tilbud.

Børn og Unge fører endvidere tilsyn med private dag- og fritidstilbud. For en nærmere beskrivelse af dette tilsyn henvises til bilag 1.

3. januar 2017
Side 9 af 18

1. Overordnet tilsyn og underretningspligt

I dette afsnit beskrives tilsynet med, hvordan de enkelte børn og unge har det, hvad enten de opholder sig i et kommunalt eller privat tilbud, eller det gælder fritiden

Tilsyn er ikke en entydig størrelse. Overordnet skelnes mellem et overordnet tilsyn med børnene og de unges forhold henholdsvis det mere konkrete tilsyn med tilbuddene i Børn og Unge. I det følgende gennemgås den overordnede tilsynsforpligtelse, herunder underretningspligten.

Overordnet tilsyn

Centralt for den overordnede tilsynsforpligtelse er § 146, stk. 1 i Lov om social service⁴ (herefter Serviceloven), som vedrører alle børn og unge i kommunen:

Serviceoven § 146, stk. 1:
Kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med de forhold, hvorunder børn og unge under 18 år samt vordende forældre i kommunen lever.

Kommunen skal dermed føre tilsyn med alle forhold, hvorunder børn og unge under 18 år lever i kommunen.

Bestemmelsen gælder for samtlige ansatte i Børn og Unge samt for ansatte i private og selvejende tilbud, uanset hvilken lovgivning det enkelte tilbud er oprettet efter. Tilsynet har en generelt karakter og omfatter alle de forhold, der har betydning for børns og unges levevilkår i lokalområdet

Tilsynet skal føres på en sådan måde, at kommunen så tidligt som muligt kan få kendskab til tilfælde, hvor der må antages at være behov for særlig støtte til et barn eller en ung under 18 år, jfr. servicelovens § 146, stk. 2. Bestemmelsen gælder alle magistratsafdelingerne.

For at føre tilsynet i henhold til servicelovens § 146 samt nedenstående bestemmelser om underretning kræves typisk en direkte og gerne regelmæssig kontakt med børnene og de unge. Det vil derfor typisk være ansatte og ledere i de enkelte enheder, som fører dette tilsyn, da de har den daglige kontakt med Børn og Unges målgruppe

⁴ Der findes anden lovgivning, som har betydning for tilsynet i Børn og Unge på nærmere fastlagte områder. En stor del af denne lovgivning er beskrevet i notatets sidste del

Underretningspligt

Ud over den generelle tilsynsforpligtelse er personer, der arbejder med børn og unge, underlagt en almindelig samt en udvidet underretningspligt.

Serviceovens § 153, stk. 1:

Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,

- 1) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,
- 2) at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold,
- 3) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten, eller
- 4) at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

3. januar 2017
Side 10 af 18

Serviceovens § 154:

Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

I henhold til Serviceovens § 154 har alle borgere, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, pligt til at underrette de sociale myndigheder.

Derudover har alle, der gennem deres arbejde med børn og unge får kendskab til eller formodning om, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte, pligt til at underrette de sociale myndigheder, jfr. Serviceovens § 153 og Bekendtgørelse om underretningspligt over for kommunen efter Lov om social service.

Ligeledes er ansatte forpligtet til at underrette de sociale myndigheder, hvis de får kendskab til vordende forældre med problemer, der giver formodning om, at det kommende barn vil få behov for særlig støtte umiddelbart efter fødslen, jfr. Serviceoven § 153 og Bekendtgørelse om underretningspligt over for kommunen efter serviceloven.

Underretningspligten gælder, uanset om bekymringen deles af nærmeste leder.

Procedurer for underretning kan læses [her](#).

Bestemmelserne om underretningspligt er ikke direkte en del af tilsynet, men det er centrale bestemmelser for de enkelte medarbejderes arbejde med børnene og de unge, og dermed også for tilrettelæggelsen af arbejdet i de enkelte tilbud

2. Tilsyn med de enkelte tilbud

I det følgende gennemgås den konkrete tilsynsforpligtelse med de enkelte tilbud i Børn og Unge.

Kommunalbestyrelsen skal i henhold til Lov om retssikkerhed og administration (herefter Retssikkerhedsloven) føre tilsyn med den kommunale opgaveløsning:

3. januar 2017
Side 11 af 18

Retssikkerhedsloven § 16:
Kommunalbestyrelsen har pligt til at føre tilsyn med, hvordan de kommunale opgaver løses jf. § 15. Tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene og den måde, opgaverne udføres på.

Denne generelle bestemmelse om tilsyn suppleres af bestemmelser gældende for de konkrete tilbud.

I henhold til pkt. 362 i *Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område* omfatter tilsynet, at tilbuddene er tilrettelagt og opgaverne udført på en både fagligt og økonomisk forsvarlig måde.

I det følgende beskrives tilsynsforpligtelsen vedr. de enkelte tilbud i Børn og Unge, henholdsvis dagtilbud, skoler og fritids- og ungdomsskoleområdet (herefter FU). Nærværende afsnit er suppleret af en skematisk oversigt, der anviser, hvad tilsynet omfatter, hvorledes det udmøntes, samt hvem der har tilsynsansvaret.

Udover hvad der nedenfor er beskrevet for de konkrete tilbud, gælder de generelle forhold, som de fremgår af afsnit 2 og 3.

2.1 Tilsyn med dagtilbudsområdet

2.1.1 Generelt

I Aarhus omfatter de relevante tilbud på 0-6 års området: Kommunale dagtilbud (inkl. dagplejen), selvejende dagtilbud, private daginstitutioner, Frit valgordningen og puljetilbud.

Kommunalbestyrelsen har i henhold til dagtilbudsloven ansvaret for dagtilbud. Kommunalbestyrelsen, in casu Børn og Unge, har til opgave at føre tilsyn med tilbud oprettet iht. dagtilbudsloven:

Dagtilbudsloven § 3:
Kommunalbestyrelsen har ansvaret for dag-, fritids- og klubtilbud samt andre socialpædagogiske fritidstilbud.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre kommunens mål og rammer for henholdsvis dag-, fritids- og klubtilbud m.v. i kommunen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at dag-, fritids- og klubtilbud m.v. medvirker til udmøntningen af kommunens sammenhængende børnepolitik, jf. § 19, stk. 2, i lov om social service, herunder at tilbuddene medvirker til at

1) skabe indbyrdes sammenhæng mellem tilbuddene efter denne lov og andre relevante love og
2) yde særlig støtte til de børn og unge under 18 år, der har behov herfor.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal offentliggøre en oversigt over dag-, fritids- og klubtilbud m.v. i kommunen samt satser for tilskud til privat pasning og pasning af egne børn.

Dagtilbudslovens § 5:

Stk. 1. – Kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med indholdet af tilbuddene efter denne lov, og den måde, hvorpå opgaverne udføres, herunder de mål og rammer, der er fastsat efter § 3, efterleves.

Stk. 2 – Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre rammerne for tilsynet.

3. januar 2017
Side 12 af 18

Derudover driver Børn og Unge særlige dagtilbud i henhold til Serviceloven.

2.1.2 Kommunale dagtilbud

Dagtilbudslederen har den pædagogiske og administrative ledelse af dagtilbuddet, jfr. dagtilbudslovens § 6, stk. 1, og er i den forbindelse ansvarlig over for byrådet.

Dagtilbudslovens § 6 stk.1:

Lederen af det enkelte kommunale dag-, fritids- eller klubtilbud m.v. har den pædagogiske og administrative ledelse af tilbuddet og er ansvarlig over for kommunalbestyrelsen herfor.

Jfr. notatets del 1, er tilsynet i Børn og Unge tilrettelagt med udgangspunkt i ledelseslinjen og tager afsæt i et lokalt råderum. Den pædagogiske leder udøver sin ledelse, herunder sit ledelsesmæssige tilsyn, med reference til dagtilbudslederen, som igen referer til områdechefen.

Tilsynet er centreret om følgende tre hovedelementer:

- Fagligt indhold, mål, rammer og lovgivning
- Sikkerhed (bygningsmæssige forhold, udearealer m.v.), hygiejne og lignende forhold
- Administrative og økonomiske forhold

Byrådet godkender dagtilbuddets pædagogiske læreplan.

Som led i tilsynet indgår i kvalitetsårshjulet en rapportering af evalueringen af dagtilbuddets læreplan.

Planlægning fører tilsyn med de bygningsmæssige rammer, herunder legepladser og øvrige udearealer.

2.1.3 Selvejende dagtilbud

I henhold til dagtilbudslovens § 6, stk. 2 har lederen af det selvejende dagtilbud den pædagogiske og administrative ledelse af dagtilbuddet. Ledelsen udøves med ansvar over for bestyrelsen, som dermed fører det direkte tilsyn.

Dagtilbudslovens § 6 stk. 2

Lederen af det selvejende dag-, fritids- eller klubtilbud m.v. har den pædagogiske og administrative ledelse af tilbuddet og er ansvarlig over for institutionsbestyrelsen herfor.

Lederen af det selvejende dagtilbud indgår således ikke direkte i Børn og Unges ledelseslinje. Børn og Unge fører dermed tilsyn med bestyrelsen, som lederen refererer til. Tilsynet omfatter blandt andet en systematisk gennemgang af dagtilbuddets overholdelse af forholdene i driftsoverenskomsten.

3. januar 2017
Side 13 af 18

Tilsynet med de selvejende dagtilbud omfatter samme forhold, som gør sig gældende for tilsynet med de kommunale dagtilbud, jfr. afsnit 4.1.2. Der udarbejdes også kvalitetsrapporter og pædagogiske læreplaner for de selvejende dagtilbud.

Byrådet godkender dagtilbuddets pædagogiske læreplan. Som led i tilsynet indgår i kvalitetsårshjulet en rapportering af evalueringen af dagtilbuddets læreplan.

Børn og Unge har ikke arbejdsgiverbeføjelser i forhold til de selvejende dagtilbud og har derfor ikke ledelsesmæssige beføjelser til at pålægge det selvejende dagtilbud at udbedre konkrete forhold, der ikke opfylder de fastsatte bestemmelser i driftsoverenskomsten eller i øvrigt. Dog er det kommunale driftstilskud til det selvejende dagtilbud betinget af, at det overholder bestemmelserne. Konsekvensen af at undlade at bringe evt. forhold, der ikke lever op til bestemmelserne, i orden kan således være, at driftsaftalen ophæves.

Planlægning varetager det bygningsmæssige tilsyn, herunder opfølgning på, om dagtilbuddet har indhentet de krævede eksterne godkendelser af legepladser.

2.1.4 Private dagtilbud

Private dagtilbud oprettes i henhold til dagtilbudslovens § 19. De private dagtilbud skal leve op til bestemmelserne i dagtilbudsloven, herunder formålsbestemmelsen for dagtilbud i dagtilbudslovens § 7 samt udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner, ibid. §§ 8-10.

Private dagtilbud skal desuden leve op til målbeskrivelsen for dagtilbud i Aarhus Kommune, jævnfør § 3 i Vedtægt for styrelse af kommunale dagtilbud i Aarhus Kommune, som er vedtaget af byrådet i december 2012. Dermed skal private dagtilbud i Aarhus Kommune også arbejde for en indfrielse af Børn og Unges effektmål, som er vedtaget af byrådet.

Det pædagogisk faglige tilsyn varetages af Læring og Udvikling i Pædagogisk Afdeling, og det skal efterleve kriterierne i dagtilbudslovens § 5.

Byrådet godkender dagtilbuddets pædagogiske læreplan. Som led i tilsynet indgår i kvalitetsårshjulet en rapportering af evalueringen af dagtilbuddets læreplan.

Planlægning varetager det bygningsmæssige tilsyn, herunder opfølgning på, om dagtilbuddet har indhentet de krævede eksterne godkendelser af legepladser.

Børn og Unge har ikke arbejdsgiverbeføjelser i forhold til de private dagtilbud og har derfor ikke ledelsesmæssige beføjelser til at pålægge det private dagtilbud at udbedre konkrete forhold, der ikke opfylder de fastsatte bestemmelser. Dog er det kommunale driftstilskud til det private dagtilbud betinget af, at dagtilbuddet overholder bestemmelserne. Konsekvensen af ikke at bringe forhold, der ikke måtte leve op til bestemmelserne, i orden kan således være, at godkendelsen trækkes tilbage

3. januar 2017
Side 14 af 18

2.1.5 Frit valg-ordningen

I Aarhus Kommune fungerer to pasningstyper efter Frit Valg-ordningen; selvstændige henholdsvis ansatte børnepasere.

Pasningsordningerne etableres i henhold til dagtilbudslovens § 78, hvorefter Byrådet fører tilsyn med ordningen:

Dagtilbudsloven § 78

Etablering og drift af private pasningsordninger, der drives uden offentlige midler og finansieres helt eller delvis ved betaling fra forældrene, kræver tilladelse fra kommunalbestyrelsen, hvis der modtages flere end to børn.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med forholdene i den private pasningsordning.

Byrådet har den 17. december 1997 besluttet, at tilsynet med de private pasningsordninger skal være på niveau med tilsynet i de kommunale pasningsordninger.

Læring og Udvikling fører det pædagogiske tilsyn samt tilsyn med børnepasserens kompetencer samt at pasningen sker på en sikkerhedsmæssig og hygiejnisk forsvarlig vis.

Pladsanvisning og Elevadministration indhenter straffe- og børneattester på børnepasere, disses samlever, hjemmeboende børn fra det fyldte 15. år, vikarer samt personer med daglig gang i hjemmet, mens der passes børn.

Pasningen hviler på en af Børn og Unge godkendt pasningsaftale mellem forældre og børnepasere. Børn og Unge har ikke arbejdsgiverbeføjelser i forhold til de selvstændige henholdsvis ansatte børnepasere. Dermed har Børn og Unge ikke ledelsesmæssige beføjelser til at pålægge børnepasseren at udbedre konkrete forhold, der ikke opfylder de fastsatte bestemmelser. Hvis pasningen ikke overholder de fastsatte retningslinjer, kan Børn og Unge tilbagekalde godkendelsen.

2.1.6 Private puljeordninger

De to private puljeordninger Blæksprutten og Gyngehesten drives efter dagtilbudslovens § 102. De er omfattet af bestemmelserne i dagtilbudslovens afsnit I, II og III, hvilket blandt andet betyder, at de skal leve op til formålsbestemmelsen for dagtilbud i dagtilbudslovens § 7 samt udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner.

Tilsynet skal tilse, at puljeordningerne lever op til formålsbestemmelserne for dagtilbud i dagtilbudslovens § 7, samt at der udarbejdes pædagogiske læreplaner mm.

Læring og Udvikling fører det pædagogiske tilsyn. Tilsynet sker løbende og udmøntes gennem tilsynsbesøg, bl.a. på baggrund af driftsaftalen med Aarhus Kommune.

3. januar 2017
Side 15 af 18

2.1.7 Særlige dagtilbud

Særlige dagtilbud er etableret i henhold til Serviceloven § 32. De særlige dagtilbud indgår i lighed med de almene dagtilbud i kvalitets-årshjulet. Som understøttelse af områdechefen gennemfører PPR og Specialpædagogik i den forbindelse løbende uanmeldte tilsynsbesøg.

2.2 Tilsyn med folkeskolerne

Tilsynet med folkeskolerne er beskrevet i Lov om folkeskolen (herefter folkeskoleloven).

Tilsynet med folkeskolerne, herunder specialskolerne, adskiller sig fra tilsynet med dagtilbuddene ved at være tredelt mellem byrådet, skolelederen og skolebestyrelsen.

Byrådets tilsynspligt

Byrådets tilsynspligt følger af folkeskoleloven, hvoraf det fremgår, at Byrådet har det overordnede ansvar for folkeskolen:

Folkeskoleloven § 2, stk. 1
Kommunalbestyrelsen har ansvaret for folkeskolen, jf. dog § 20, stk. 3, § 44 og § 45, stk. 2, 2. pkt. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at alle børn i kommunen sikres ret til vederlagsfri undervisning i folkeskolen.

Byrådet fastsætter i den forbindelse mål og rammer for skolens virksomhed:

§ 40. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at ethvert undervisningspligtigt barn i kommunen indskrives i folkeskolen eller får en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen fastlægger mål og rammer for skolernes virksomhed. Beslutning om følgende træffes af kommunalbestyrelsen på et møde (...)

Kvalitets-årshjulet (folkeskolelovens § 40a) sikrer, at tilsynspraksis omfatter en systematisk, løbende indsamling af både kvantitative og kvalitative data om rammebetingelser, processer og resultater. At byrådet har ansvaret for folkeskolen betyder først og fremmest, at byrådet har ansvaret for, at skolerne lever op til de mål og rammer, der er fastlagt i lovgivningen samt af Byrådet.

Bortset fra godkendelsen af kvalitetsrapporterne udøves Byrådets tilsynsforpligtelse gennem Børn og Unge i ledelseslinjen.

Byrådets ansvar for skolernes virksomhed indebærer, at byrådet (in casu Børn og Unges ledelseslinje) kan indhente alle de oplysninger fra skolerne, der er nødvendige for at udøve ansvaret. Hvis der er forhold på en skole, der ikke lever op til lovgivningens eller byrådets krav, har byrådet – via Børn og Unges ledelseslinje – pligt til at gribe ind.

3. januar 2017
Side 16 af 18

Tilsynsforpligtelsen hos byrådet, det vil sige Børn og Unges ledelseslinje, omfatter ikke beslutninger og afgørelser om enkelt-elever eller personale-sager inden for den enkelte skoles ramme, jfr. nedenfor.

Skolebestyrelsens tilsynspligt

Folkeskoleloven slår fast, at skolebestyrelsen har tilsynsforpligtelsen i forhold til hele skolens virksomhed, dog undtaget personale- og elevsager:

Folkeskoleloven § 44, stk. 1
Skolebestyrelsen udøver sin virksomhed inden for de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen fastsætter, jf. § 40, herunder i en eventuel handlingsplan, jf. § 40 a, stk. 2, og fører i øvrigt tilsyn med alle dele af skolens virksomhed, dog undtagen personale- og elevsager. Skolebestyrelsen kan fra skolens leder indhente enhver oplysning om skolens virksomhed, som er nødvendig for at varetage tilsynet.

Skolebestyrelsens tilsynsforpligtelse vedrører dermed alle forhold på den enkelte skole. Tilsynsforpligtelsen er dog af overordnet karakter og indebærer ikke, at det enkelte skolebestyrelsesmedlem egenhændigt skal kontrollere alle forhold. Tilsynet udøves gennem fastlæggelse af principper for skolens drift samt på skolebestyrelsesmøder.

Det konkrete tilsyn hører under skolelederen, bestyrelsens tilsyn udøves i tillid til de oplysninger, lederen tilvejebringer.

Skolelederens tilsynspligt

Skolelederen varetager den pædagogiske og administrative ledelse af skolen og er ansvarlig over for skolebestyrelsen og Byrådet, det vil sige næste øvre i Børn og Unges ledelseslinje, altså områdechefen.

Folkeskoleloven § 45, stk. 1 og 2
Ved hver skole ansættes en leder, jf. dog § 24, stk. 3, § 24 a, stk. 1, og § 24 b, stk. 1. Skolens leder har den administrative og pædagogiske ledelse af skolen og er ansvarlig for skolens virksomhed over for skolebestyrelsen og kommunalbestyrelsen.

Stk. 2. Skolelederen leder og fordeler arbejdet mellem skolens ansatte og træffer alle konkrete beslutninger vedrørende skolens elever. Lederens konkrete beslutninger vedrørende skolens elever inden for de mål og rammer og principper, som kommunalbestyrelsen henholdsvis skolebestyrelsen har fastsat, kan ikke behandles af kommunalbestyrelsen.

Skolelederen er i henhold til Folkeskolelovens § 45, stk. 2 tillagt en selvstændig kompetence vedrørende konkrete beslutninger om enkelt-elever på skolen inden for skolens ramme. Disse beslutninger kan dermed ikke behandles af Byrådet, dvs. Børn og Unges ledelseslinje.

Skolelederens selvstændige kompetence omfatter fx beslutninger og afgørelser om standpunktskarakterer, klasseindplacering, skolegangsudsættelse

og henvisning til specialklasse.

Byrådet, i praksis Børn og Unge ledelseslinje, behandler eventuelle klager over, at skolelederen har truffet en beslutning, der går ud over mål og rammer (fastsat af Byrådet og Børn og Unge) eller principper (fastsat af bestyrelsen).

3. januar 2017
Side 17 af 18

2.2.1 Interne skoler

Der kan i henhold til folkeskolelovens § 20 stk. 5 etableres intern specialundervisning på dagbehandlings- eller anbringelsessted, typisk drevet af Region Midtjylland eller Socialforvaltningen.

Børn og Unge fører alene tilsyn med undervisningstilbuddet. Tilsynet føres af PPR og Specialpædagogik og omfatter såvel anmeldte som uanmeldte besøg.

Tilsynet har til formål at sikre, at børn visiteret til specialundervisning modtager et undervisningstilbud, hvis indhold står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Børn og Unge samarbejder med Socialtilsyn Midt.

2.2.2 Sygehusundervisningen

Sygehusundervisningen er organiseret under Risskov Skole og indgår i tilsynet med denne.

2.2.3 Sygeundervisning i hjemmet

Undervisning af syge børn og unge i hjemmet varetages af den skole, barnet eller den unge er indskrevet på. Undervisningen indgår i skolelederens tilsynsforpligtelse.

2.2.4 Hjemmeundervisning af børn

Forældre kan vælge at udmønte undervisningspligten gennem hjemmeundervisning. Det påhviler i den forbindelse kommunalbestyrelsen at føre tilsyn med, at undervisningen står mål med gældende krav. Tilsynet føres som udgangspunkt af distriktsskolen.

2.2.5 Frie grundskoler

Det er ikke en kommunal opgave at føre tilsyn med de frie grundskoler, jfr. § 9 i Lov om friskoler og private grundskoler m.v.

2.3 Tilsyn med Fritids- og ungdomsskoleområdet (FU)

Tilsynet omfatter kommunale klubtilbud, ungdomsskolen, pædagogisk ledede legepladser og Heltidsundervisningen

Tilbud inden for Fritids- og Ungdomsskoleområdet er i Aarhus Kommune oprettet i henhold til Lov om ungdomsskoler (herefter Ungdomsskoleloven), dog undtaget det særlige klubtilbud Holme Søndergaard, der er oprettet efter Serviceloven.

Ungdomsskoleloven har ikke bestemmelser, der eksplicit berører tilsyn. Tilsynet tager dermed afsæt i de generelle bestemmelser om tilsyn samt underretningspligt som beskrevet i del 3.

Det fremgår af Ungdomsskolelovens § 10, at FU-lederen udøver sin ledelse under ansvar for kommunalbestyrelsen og FU-bestyrelsen:

3. januar 2017
Side 18 af 18

Ungdomsskoleloven § 10

Enhver selvstændig ungdomsskole ledes af en ungdomsskoleinspektør, jf. dog § 4 a.

Stk. 2. Ungdomsskoleinspektøren har den administrative og pædagogiske ledelse af skolen og er ansvarlig for skolens virksomhed over for ungdomsskolebestyrelsen og kommunalbestyrelsen.

Der er dermed en tredeling i tilsynet med FU-området: FU-lederen fører som andre ledere i Børn og Unge et internt tilsyn.

FU-bestyrelsen udarbejder i henhold til styrelsesvedtægten for FU-området (vedtaget af Byrådet juni 2015) tilbuddets budget og fastlægger på den baggrund FU-tilbuddets indhold og omfang. FU-bestyrelsen fører løbende tilsyn med, at FU-lederen arbejder inden for dette.

FU-området indgår i kvalitetshjulet. Således godkender Byrådet kvalitetsrapporterne for FU-området. Byrådets øvrige tilsyn udøves løbende som led i kvalitets-årshjulet, det vil sige via FU-chefen.

2.3.1 Særlige klubtilbud

Det særlige klubtilbud Holme Søndergaard er etableret i henhold til Service-loven § 36. Det særlige klubtilbud indgår i lighed med de almene klubtilbud i kvalitets-årshjulet, dog under den stedlige områdechef. Som understøttelse af områdechefen gennemfører PPR og Specialpædagogik i den forbindelse løbende uanmeldte tilsynsbesøg.

2.3.2 Privat fritidshjem

Det private fritidshjem Liffen drives efter dagtilbudslovens § 52, stk. 5.

Der føres tilsyn med, at praksis i det private fritidshjem er i overensstemmelse med de mål og rammer, som er fastlagt i lovgivningen, besluttet af byrådet samt fremgår af godkendelsesgrundlaget. Herunder formålsbestemmelsen for fritidshjem, jfr. dagtilbudsloven § 45 samt de af byrådet vedtagne effektmål.

Tilsynet gennemføres af Fritids- og Ungdomsskoleområdet.